

Роман Л. П.

викладач,

ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

<https://orcid.org/0000-0003-3281-3260>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

JEL Classification: O15

SECTION “Migration”: Міграція.

Анотація. У статті здійснено обґрунтування соціально-економічного механізму реінтеграції трудових мігрантів. Наголошено, що реформування державної міграційної політики у сфері репатріації та реінтеграції трудових мігрантів залежить від взаємопов'язаних складових – національної ідеї та політичної волі. Деталізовано концептуальні та практичні аспекти реінтеграції трудових мігрантів у вигляді принципів формування та реалізації механізму. У рамках системного підходу до теоретико-методичного та організаційно-економічного забезпечення процесів і проектів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів розглянуто питання визначення суб'єктів управлінських впливів, основним з яких запропоновано вважати створений Департамент трудової міграції, репатріації та реінтеграції Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, що дозволить централізувати прийняття, реалізацію та контроль за виконанням управлінських рішень у відповідній сфері, іншим зацікавленим сторонам запропоновано відводити консультативно-дорадчу роль. Визначено мету, завдання, принципи, методи та очікувані результати від впровадження механізму.

Ключові слова: трудова міграція, репатріація, реінтеграція, соціально-економічний механізм, національна ідея, політична воля.

Annotation. Socio-economic mechanism is a kind of management mechanism, based on the results of implementation and operation of which on the basis of data submitted at the input and implemented management influences on the system, a certain result is obtained at the output.

Under the current conditions, which can be described as a transition from a passive to a reactive model of repatriation of migrant workers, there is no single methodological core around which it would be possible to combine disparate regulations, concepts, research and policy discussions. Theoretical and applied aspects of reintegration of migrant workers indicate the existence of a significant variety of possible approaches to solving this and related problems. Some scientific provisions concerning the formation of a national socio-economic mechanism, including one focused on some aspects of repatriation and reintegration of migrant workers, were voiced in their works by Karlova V., Koltunov O., Malinovska O., Onishchuk M., Pukhkal O., Savchin M., Smirnova V. and others. However, so far no attempts have been made to justify a comprehensive socio-economic mechanism for the reintegration of migrant workers.

The article substantiates the socio-economic mechanism of reintegration of migrant workers. It is emphasized that the reform of the state migration policy in the field of repatriation and reintegration of migrant workers depends on the interrelated components – the national idea and political will. The conceptual and practical aspects of reintegration of migrant workers in the form of principles of formation and implementation of the mechanism

are detailed. Within the framework of a systematic approach to the theoretical and methodological and organizational and economic support of processes and projects of repatriation and reintegration of labor migrants, the issues of determining the subjects of managerial influence were considered. which will centralize the adoption, implementation and control over the implementation of management decisions in the relevant field, other stakeholders are invited to assign an advisory role. The purpose, tasks, principles, methods and expected results from the implementation of the mechanism are determined.

Keywords: labor migration, repatriation, reintegration, socio-economic mechanism, national idea, political will.

Вступ

Соціально-економічний механізм є різновидом управлінського механізму, за результатами впровадження та функціонування якого на основі поданих на вході даних та реалізованих управлінських впливів на систему одержується певний результат на виході.

За нинішніх умов, котрі можливо охарактеризувати як перехідний етап від пасивної до реактивної моделі репатріації трудових мігрантів спостерігається відсутність єдиного методологічного стрижня, довкола якого можливо було б об'єднати розрізнені нормативно-правові акти, концептуальні положення, результати наукових досліджень та політичних дискусій. Теоретичні та прикладні аспекти реінтеграції трудових мігрантів засвідчують наявність значного різноманіття можливих підходів до вирішення цієї та суміжних проблем. Окремі наукові положення, що стосуються формування загальнонаціонального соціально-економічного механізму, у тому числі, орієнтованого на деякі аспекти репатріації та реінтеграції трудових мігрантів, озвучували у своїх працях Карлова В., Колтунов О., Малиновська О., Оніщук М., Пухкал О., Савчин М., Смірнова В. та ін. Однак, досі спроб обґрунтувати комплексний соціально-економічний механізм реінтеграції трудових мігрантів не здійснювалось.

Отже, **метою статті** є обґрунтувати соціально-економічний механізм реінтеграції трудових мігрантів.

Результати дослідження

Реформування державної міграційної політики у сфері репатріації та реінтеграції трудових мігрантів залежить від взаємопов'язаних складових, що мають певною мірою суб'єктивний характер та мають бути виховані у суспільстві. По-перше, це національна ідея. Успіх програм репатріації та ефективність заходів з реінтеграції трудових мігрантів при наближенні до рівня розвитку європейських країн – реципієнтів залежатиме від спроможності держави, органів державної влади, політичних та суспільних діячів сформулювати конкретну національну ідею і дотримуватись її. Як зазначає В. Карлова, «Після проголошення незалежності перед Україною об'єктивно постало питання про необхідність формулювання нового змісту національної ідеї, яка б стала чинником консолідації українського суспільства, формування відповідного рівня національної самосвідомості й ідентичності громадян країни, духовною основою державотворення. Проте до цього часу в суспільстві існує ідейно-ціннісний вакуум щодо розуміння» [1, С. 21–22]. По-друге, це політична воля, що може розглядатись як точність, швидкість та ефективність реакції Президента, парламенту, уряду і органів державної влади на суспільні запити та очікування щодо репатріації і реінтеграції трудових мігрантів.

У ефективному поєднанні зазначених складових вбачаємо ключовий чинник трансформації державної міграційної політики у сфері регулювання трудової міграції.

Слід відзначити, що визначення поняття національної ідеї є дискусійним та потребує подальшого дослідження і розвитку у рамках філософських та політичних наук. У контексті даного дослідження приймаємо визначення, запропоноване О. Г. Пухкал: «У цілому українська національна ідея – це форма сприйняття глибинної сутності українського народу, в якій відображена мета, сенс та фундаментальні принципи його існування. Характерні особливості даної ідеї визначаються менталітетом народу, ступенем розвитку його духовної та матеріальної культури, статусом на міжнародній арені і завданнями, які стоять перед ним» [2, С. 119].

Характеризуючи важливість національної ідеї для становлення та розвитку механізму репатріації і реінтеграції трудових мігрантів відзначимо наступне. Вже з 1 січня 2020 р. за мінімальною заробітною платою Україна наблизилась до східноєвропейських країн Європейського союзу. Ефективність політики поступового підвищення мінімальної заробітної плати є питанням дискусійним у зв'язку з низькими темпами зростання реальної заробітної плати, однак відчувається певний рух у напрямку приведення рівня доходів населення до нижньої планки серед прийнятих у державах Європейського союзу. Така позитивна тенденція є вкрай важливою, адже можливість європейської інтеграції України залежить від виконання комплексу взаємопов'язаних правових, економічних та соціально-культурних критеріїв.

Однак, не зважаючи на загальні позитивні тенденції, явище трудової еміграції продовжує набирати обертів. У цьому контексті слід згадати, що від втрати трудового потенціалу унаслідок еміграції страждають і східноєвропейські країни, котрі, залучаючи робочу силу з України та країн СНД прагнуть зберегти та наростити власний людський капітал.

В умовах скорочення розриву у заробітних платах ті рівні життя і якості соціальних послуг припускаємо, що міграційні процеси продовжуватимуться за інерцією. Як було зазначено у ході розробки проектного підходу до репатріації та реінтеграції трудових мігрантів, важливу роль у ефективності відповідних процесів відіграє ідеологічна складова. Справді, як доводять прикладні дослідження, у яких піднімаються питання соціології та психології трудової міграції [3; 4; 5], досить часто економічні складові відходять на другий план уступаючи місце ідеологічним міркуванням, котрі нерідко видаються оманливими та не справджуються у ході зіткнення мігрантів з реаліями праці і життя в чужорідному середовищі.

Політична воля як складова ефективності реформування міграційної політики є взаємопов'язаною з національною ідеєю та взаємообумовленою процесами її формування та розвитку. На думку О. Колтунова, політична воля в основному не тотожна особистісній волі, вона може проявитися лише під час прийняття рішень у сферах доступу до політичного, управлінського та матеріального ресурсу всієї країни [6, С. 176].

За наявності політичної волі уможлиблюється трансформація державної політики. З цього приводу влучно висловила Смірнова В. О.: «Важливими аспектами ефективної матеріалізації політичної волі у політичну модернізацію є інституціоналізація політичної влади та злагоджене функціонування каналів презентації суспільних ініціатив політичними лідерами. Реалізація політичної волі окремих політичних акторів та громадянського суспільства в цілому має супроводжуватися консолідацією політичного режиму та принципів функціонування органів державного управління» [7, С. 24]. На інституційному аспекті трактування поняття політичної волі наголосили і М. Оніщук та М. Савчин, акцентувавши на тому, що політична воля народу визначається через поєднання інститутів і процедур безпосередньої і представницької демократії, що власне і виступає як основа народного суверенітету [8, С. 116]. Як зазначає О. Колтунов, «акт політичної волі – дуже відповідальний, мужній і ризикований крок, але залежить він не тільки від власної особистісної волі політичного лідера, але й від якості оточуючого експертного середовища, професіоналізму і порядності команди, а також налагодженості спеціальної комунікації з громадянами» [6, С. 176].

На основі наведених міркувань можемо сформулювати базовий принцип формування та впровадження соціально-економічного механізму реінтеграції трудових мігрантів (далі – СЕМР) – підвищення інтенсивності та ефективності реформ у сфері трудової міграції під впливом догмату національної ідеї, національних інтересів і верховенства права.

Втілення цього принципу вимагає розробки та невідкладного впровадження СЕМР. Вихідними стратегічними завданнями, що визначають актуальність такого механізму для реформування сучасної міграційної політики в Україні та базуються на результатах теоретичних і прикладних досліджень вважаємо наступні:

- а) нагальна потреба у реалізації механізмів зупинки та реверсу потоку людського капіталу за кордон;
- б) реалізація національної ідеї та зміцнення авторитету України на міжнародній політичній арені у контексті євроінтеграційних процесів;

в) зменшення ролі псевдоінвестиційних моделей інтенсифікації економічного зростання на базі залучення капіталу трудових мігрантів;

г) створення умов для реалізації освітньо-кваліфікаційного потенціалу трудових мігрантів для розбудови наукоємної, інноваційної економіки в Україні;

д) комплексне подолання негативних явищ демографічного, суспільно-політичного та культурного характеру, що стали причиною та наслідком масової трудової міграції.

Деталізуючи концептуальні та практичні аспекти реінтеграції трудових мігрантів у рамках пропонуваного механізму можемо виокремити наступні принципи:

1. Принципи формування СЕМР.

- пріоритет національних інтересів – жоден з елементів механізму не може суперечити національним інтересам України; серед альтернативних рішень щодо репатріації та реінтеграції трудових мігрантів слід приймати ті, що найбільш повно відповідають національним інтересам;
- дотримання прав людини, принципу верховенства права, положень нормативно-правових актів – створюватись з порушенням чи передбаченою можливістю порушення норм Конституції України, міжнародних договорів, ратифікованих Україною та інших нормативно-правових актів;
- справедливість та рівність, розумна позитивна дискримінація – програми та проекти, заходи з репатріації та реінтеграції орієнтовані на створення рівних та справедливих умов для особистого, соціально-економічного і культурного розвитку трудових мігрантів; позитивна дискримінація допускається лише у межах необхідності, коли у інший спосіб неможливо досягнути рівності неемігрантів та репатріантів і має припинитись по досягненню такої рівності;
- соціально-економічна спрямованість – формування механізму здійснюється з урахуванням соціальних цінностей та важливості процесів репатріації та реінтеграції для прискореного економічного розвитку держави;
- реалістичність – програми, проекти та заходи репатріації та реінтеграції трудових мігрантів мають виконуватись у відповідності до визначеної мети та завдань механізму, а їх результати мають піддаватись кількісній оцінці з метою встановлення виконання наперед визначених ключових показників;
- врахування інтересів зацікавлених сторін – механізм створюється з урахуванням інтересів трудових мігрантів, органів місцевого самоврядування і місцевих громад, підприємств, інших зацікавлених сторін та скеровується на досягнення гармонії інтересів і стимулювання спільних зусиль при виконанні поставлених завдань;
- прозорість та відкритість для обговорення – усі елементи механізму крім тих, що відносяться до конфіденційної інформації, є публічними, виносяться на громадське обговорення та модифікуються у відповідності до раціональних рекомендацій з боку зацікавлених сторін.

2. Принципи реалізації СЕМР.

- добровільність – жоден трудовий мігрант не може бути примусово (погрозами фізичного чи психологічного характеру, застосуванням юридичних санкцій (зокрема, податкових), впливом через близьких людей тощо) залучений до проектів репатріації чи реінтеграції;
- ефективність – оцінка ефективності здійснюється за досягненням ключових показників, а у випадку їх недосягнення відбувається модифікація, зміна окремих елементів або припинення функціонування механізму;
- своєчасність – окремі елементи механізму реалізуються у відповідності до етапу реформування міграційної політики з огляду на домінуючу складову еволюційної моделі репатріації та реінтеграції трудових мігрантів, механізм не може у своїх завданнях, цілях та ключових показниках випереджати або відставати від поточної моделі;
- гнучкість – при наявності раціональних підстав окремі елементи механізму крім принципів його формування та реалізації можуть бути змінені у публічний спосіб;

- орієнтація на результат – при реалізації механізму визначальним показником доцільності його існування визнається результативність, тобто досягнення поставлених цілей, що може бути виміряно у кількісний спосіб.
- відкритість для критики та пошук оптимального вирішення проблем – проблеми, що виникають у ході реалізації механізму не можуть замовчуватись, їх вирішення має досягатись у оптимальний спосіб з залученням зацікавлених сторін, бути швидким, своєчасним, економічним та раціональним.

У рамках системного підходу до теоретико-методичного та організаційно-економічного забезпечення процесів і проектів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів слід з обережністю підійти до питання визначення суб'єктів управлінських впливів. Як було попередньо зазначено у рамках розробки інтенсивної моделі репатріації-реінтеграції трудових мігрантів, досягнення її ефективності залежить від створення спеціального суб'єкта – Департаменту трудової міграції, репатріації та реінтеграції Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (далі – ДТМ), що дозволить централізувати прийняття, реалізацію та контроль за виконанням управлінських рішень у відповідній сфері. Слід наголосити, що підпорядкування згаданого суб'єкта Мінекономрозвитку дозволить змістити пріоритети реінтеграції трудових мігрантів з суто соціальних на економічні, тобто передбачає досягнення певної економічної вигоди для держави, звичайно ж, не на шкоду соціальній складовій. Такий підхід видається більш обґрунтованим та економічно доцільним з урахуванням складного економічного становища України на сучасному етапі розвитку.

У зв'язку зі складним характером інституту реінтеграції трудових мігрантів, врегулювання окремих аспектів якої нині відноситься до сфер відповідальності різних органів державної влади слід відзначити важливість надання широких повноважень ДТМ, а також корекцію нормативних документів у напрямку усунення дублювання функцій з іншими органами державної влади. У рамках СЕМР вважаємо за доцільне до функцій ДТМ віднести планування, організацію та контроль за ходом реалізації програми і проектів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів у відповідності до визначених принципів.

Принцип централізації владних повноважень щодо реінтеграції трудових мігрантів у рамках Мінекономрозвитку дозволить досягнути високої ефективності процесів та результативності діяльності і інвестицій за цим напрямком. Водночас, суб'єктний склад СЕМР не може обмежуватись лише одним органом державної влади, визначення повноважень якого до того ж залежить від виконання базового принципу, про який йшлося раніше. Слід зважати на те, що за своєю суттю процес реінтеграції трудових мігрантів опирається на узгодження інтересів різних сторін, серед яких – суспільство, трудові мігранти, органи місцевого урядування, місцеві громади, підприємства та держави-реципієнти трудових мігрантів. Виходячи з принципу єдиновладдя, пропонуємо у СЕМР вказаним суб'єктам відводити консультативно-дорадчу роль, що реалізуватиметься шляхом налагодження двосторонніх комунікацій та доцільного розкриття доступу до даних, що стосуються репатріації та реінтеграції трудових мігрантів.

Базуючись на визначених принципах та суб'єктах СЕМР можемо визначити наступну мету механізму: теоретико-методологічне та організаційно-економічне забезпечення реалізації законного, орієнтованого на національні, суспільні та особисті інтереси, ефективного та економічно обґрунтованого процесу репатріації і реінтеграції трудових мігрантів у рамках концептуальних і стратегічних засад державної міграційної політики як складової стратегії сталого розвитку України з урахуванням євроінтеграційних прагнень та культурних детермінант українського народу.

Відповідно до мети визначимо наступні завдання СЕМР:

- інформаційно-аналітичне забезпечення процесів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів;
- встановлення багатосторонніх комунікацій з метою виявлення та узгодження інтересів зацікавлених сторін, зокрема, трудових мігрантів, держави, органів місцевого самоврядування, підприємств та інших;
- налагодження проектної роботи у сфері репатріації та реінтеграції трудових мігрантів;
- реалізація контролю ефективності усіх складових процесу реінтеграції та репатріації трудових мігрантів, його відповідності принципам і меті СЕМР;

- гнучке реагування на зміни у кон'юнктурі ринків праці, демографічні, міграційні, соціальні, політичні та культурні тенденції, що можуть вплинути на ефективність процесу репатріації та реінтеграції трудових мігрантів;
- підвищення обізнаності у суспільстві та у середовищі трудових мігрантів щодо потенціалу, переваг та недоліків репатріації і реінтеграції в Україні;
- інформаційна і методологічна підтримка управлінських процесів у відповідності до пріоритетів, визначених реалізацією конкретної моделі репатріації та реінтеграції трудових мігрантів.

Зважаючи на виокремлені завдання можемо сформулювати наступні функції СЕМР:

- систематизації – полягає у узгодженні концептуальних, теоретичних та методологічних підходів, правових доктрин, політичних ініціатив з питань репатріації та реінтеграції трудових мігрантів;
- інформаційно-аналітична – полягає у формуванні якісного інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері реінтеграції трудових мігрантів;
- медіаційна – пов'язана з гармонізацією інтересів зацікавлених сторін та подоланням конфліктів, досягненням узгодженості цілей трудових мігрантів, держави, інших суб'єктів механізму;
- контрольна – полягає у оцінці ефективності механізму, проектів, заходів з реінтеграції трудових мігрантів, зокрема, встановленні досягнення ключових показників або причин їх недосягнення;
- корекційна – пов'язана з управлінським впливом на процеси реінтеграції трудових мігрантів з метою виконання недосягнутих ключових показників, виявлених у ході реалізації контрольної функції;
- консультативно-правотворча – полягає у формуванні науково-обґрунтованих, своєчасних, підкріплених конкретними даними рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення процесів реінтеграції трудових мігрантів;
- забезпечення сталого розвитку – полягає у сприянні досягнення ключових цілей сталого розвитку;
- просвітницька – пов'язана з поширенням знань про проблематику реінтеграції трудових мігрантів та міграції загалом, підвищенням кваліфікації осіб, задіяних у роботі з трудовими мігрантами.

При реалізації окреслених функцій та для досягнення поставлених завдань доцільно використовувати:

- правотворчі методи – при формуванні та удосконаленні нормативно-правового забезпечення процесів реінтеграції трудових мігрантів, зокрема, розробці і схваленні нових концептуальних і стратегічних документів, прийнятті змін до Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», положень, котрі регламентують діяльність суб'єктів виконавчої влади у сфері трудової міграції тощо;
- методи бюджетного планування та контролю – при розробці і контролі ефективності цільових показників, бюджетних програм і проектів реінтеграції трудових мігрантів;
- методи публічного адміністрування – при правовому регулюванні діяльності публічних інститутів у контексті досягнення цільових показників репатріації та реінтеграції трудових мігрантів;
- проектний метод – у ході реалізації конкретних проектів реінтеграції трудових мігрантів;
- комунікаційний метод – у ході налагодження комунікацій між суб'єктами механізму, гармонізації їх інтересів;
- соціально-психологічні методи – при формуванні стратегій підтримки прийняття трудовими мігрантами рішення щодо репатріації та реінтеграції, а також у ході популяризації проектів з реінтеграції.

Додатково слід виокремити вимоги щодо фінансового, кадрового та технологічного забезпечення СЕМР.

Фінансове забезпечення СЕМР має бути достатнім для реалізації визначених функцій та досягнення завдань механізму, що передбачає фінансування діяльності Департаменту трудової міграції, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів ДТМ та організацій – виконавців проектів, створення інформаційно-моніторингових, науково-аналітичних, комунікаційних систем, фінансове забезпечення проектів реінтеграції трудових мігрантів.

Кадрове забезпечення СЕМР передбачає проведення спеціального конкурсу на зайняття посад у Департаменті трудової міграції кваліфікованими працівниками з досвідом роботи з трудовими мігрантами, розумінням існуючих проблем та шляхів їх вирішення, орієнтованими на досягнення поставлених цілей у короткий термін з використанням оптимальних ресурсів, а також розробку системи навчання і підвищення кваліфікації кадрів.

Висновки

За результатами проведеного дослідження наголошено, що реформування державної міграційної політики у сфері репатріації та реінтеграції трудових мігрантів залежить від взаємопов'язаних складових – національної ідеї та політичної волі. Відтак запропоновано базовий принцип формування та впровадження соціально-економічного механізму реінтеграції трудових мігрантів – підвищення інтенсивності та ефективності реформ у сфері трудової міграції під впливом догмату національної ідеї, національних інтересів та верховенства права.

Деталізовано концептуальні та практичні аспекти реінтеграції трудових мігрантів у вигляді принципів формування (пріоритет національних інтересів; дотримання прав людини, принципу верховенства права, положень нормативно-правових актів; справедливість та рівність, розумна позитивна дискримінація; соціально-економічна спрямованість; реалістичність; врахування інтересів зацікавлених сторін; прозорість та відкритість для обговорення) та реалізації (добровільність; ефективність; своєчасність; гнучкість; орієнтація на результат; відкритість для критики та пошук оптимального вирішення проблем) механізму.

У рамках системного підходу до теоретико-методичного та організаційно-економічного забезпечення процесів і проектів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів розглянуто питання визначення суб'єктів управлінських впливів, основним з яких запропоновано вважати створений Департамент трудової міграції, репатріації та реінтеграції Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, що дозволить централізувати прийняття, реалізацію та контроль за виконанням управлінських рішень у відповідній сфері, іншим зацікавленим сторонам запропоновано відводити консультативно-дорадчу роль.

Визначено мету механізму: теоретико-методологічне та організаційно-економічне забезпечення реалізації законного, орієнтованого на національні, суспільні та особисті інтереси, ефективного та економічно обґрунтованого процесу репатріації і реінтеграції трудових мігрантів у рамках концептуальних і стратегічних засад державної міграційної політики як складової стратегії сталого розвитку України з урахуванням євроінтеграційних прагнень та культурних детермінант українського народу. До завдання механізму віднесено інформаційно-аналітичне забезпечення процесів репатріації та реінтеграції трудових мігрантів; встановлення багатосторонніх комунікацій з метою виявлення та узгодження інтересів зацікавлених сторін, зокрема, трудових мігрантів, держави, органів місцевого самоврядування, підприємств та інших; налагодження проектної роботи у сфері репатріації та реінтеграції трудових мігрантів; реалізація контролю ефективності усіх складових процесу реінтеграції та репатріації трудових мігрантів, його відповідності принципам і меті механізму; гнучке реагування на зміни у кон'юнктурі ринків праці, демографічні, міграційні, соціальні, політичні та культурні тенденції, що можуть вплинути на ефективність процесу репатріації та реінтеграції трудових мігрантів; підвищення обізнаності у суспільстві та у середовищі трудових мігрантів щодо потенціалу, переваг та недоліків репатріації і реінтеграції в Україні; інформаційна і методологічна підтримка управлінських процесів у відповідності до пріоритетів, визначених реалізацією конкретної моделі репатріації та реінтеграції трудових мігрантів.

Обґрунтовано функції механізму – систематизації, інформаційно-аналітична, медіаційна, контрольна, корекційна, консультативно-правотворча, забезпечення сталого розвитку, просвітницька. При реалізації окреслених функцій та для досягнення поставлених завдань запропоновано використовувати правотворчі методи; методи бюджетного планування та контролю; методи публічного адміністрування; проектний метод; комунікаційний метод; соціально-психологічні методи та обґрунтовано вимоги щодо фінансового, кадрового та технологічного забезпечення механізму.

Визначено такі очікувані результати, що мають бути досягнені у ході реалізації механізму: відродження та прискорення розвитку національної економіки шляхом реалізації репатріаційного потенціалу і реінтеграції трудових мігрантів; забезпечення економічних, соціальних та культурних потреб трудових мігрантів і членів їх сімей після повернення на Батьківщину; покращення інвестиційного та бізнес-клімату в Україні, стимулювання розвитку інноваційних експортоорієнтованих та імпортозамісних виробництв; підвищення ефективності управління підприємствами, продуктивності праці та розвиток бізнес-етики на основі імплементації зарубіжного досвіду, одержаного трудовими мігрантами; перетворення трудової міграції на трудову мобільність, що матиме на меті здобуття мігрантами не додаткового заробітку, а підвищення кваліфікації.

Перспективним напрямком подальших досліджень є обґрунтування шляхів імплементації запропонованого механізму у практичну діяльність на різних рівнях.

Список використаних джерел

1. Карлова В. Національна ідея сучасної України: проблеми та перспективи формування. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 3. С. 21-29.
2. Пухгал О. Г. Національна ідея як важливий чинник розвитку громадянського суспільства в Україні. *Економіка та держава*. 2013. № 2. С. 118-121.
3. Малиновська О. А. Еміграція vs імміграція: напрями та механізми політики репатріації. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1. С. 69-81.
4. Населення України. Трудова еміграція в Україні. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, 2010. 233 с.
5. Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К., 2018. 396 с.
6. Колтунов О. Політична воля як феномен державного управління. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2011. Вип. 2. С. 168-177.
7. Смірнова В. О. Політична воля як модернізаційний ресурс влади і запорука успіху політичних реформ. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2014. Вип. 15. С. 20-27
8. Оніщук М., Савчин М. Відповідальне правління і народний суверенітет: нотатки до конституційного творення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2. С. 115-125.